

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.3.16
KOM(2011) 127 galutinis

2011/0060 (CNS)

Pasiūlymas

TARYBOS REGLAMENTAS

**dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su
registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis**

{KOM(2011) 125 galutinis}
{KOM(2011) 126 galutinis}
{SEK(2011) 327 galutinis}
{SEK(2011) 328 galutinis}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

1.1. Bendrosios aplinkybės

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 67 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Sąjunga sukuria laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės ir skirtingos teisinės sistemos. Šio straipsnio 4 dalyje numatyta, kad Sąjunga sudaro palankias sąlygas pasinaudoti teisingumu, ypač taikydama teisminių ir neteisminių sprendimų civilinėse bylose tarpusavio pripažinimo principą. Šios sutarties 81 straipsnyje aiškiai paminėtos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti „teisminių ir neteisminių sprendimų tarpusavio pripažinimą ir vykdymą valstybėse narėse“, taip pat „valstybėse narėse teisės ir jurisdikcijos kolizijai taikomų teisės normų suderinamumą“. Šiuo pagrindu jau priimta įvairių priemonių, visų pirma Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003, tačiau registruotos partnerystės turtiniai aspektai į jų taikymo sritį neįeina.

Jau 2000 m. lapkričio 30 d. Tarybos priimtoje Teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose tarpusavio pripažinimo programoje¹ buvo numatyta parengti priemonę, kuria būtų reglamentuojama jurisdikcija ir teismo sprendimų, susijusių su „sutuoktinių turto teisiniu režimu ir nesusituokusių porų išsiskyrimo turtinėmis pasekmėmis“, pripažinimas bei vykdymas. 2004 m. lapkričio 4–5 d. Europos Vadovų Tarybos priimtoje Hagos programoje², kurioje nustatyta, kad svarbiausias prioritetas – 2000 m. tarpusavio pripažinimo programos įgyvendinimas, Komisija raginta pateikti žaliąją knygą dėl „teisės normų, reguliuojančių sutuoktinių turto režimą, kolizijos, įskaitant jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo klausimą“, ir pabrėžė, kad iki 2011 m. būtina priimti šios srities priemonę.

2009 m. gruodžio 11 d. Europos Vadovų Tarybos priimtoje Stokholmo programoje taip pat paminėta, kad tarpusavio pripažinimo principas turėtų būti taikomas ir sutuoktinių turto teisiniam režimui bei partnerystės nutraukimo turtinėms pasekmėms.

2010 m. spalio 27 d. priimtame dokumente „2010 m. ES pilietybės ataskaita. „Kliūčių ES piliečių teisėms šalinimas“³ Komisija nurodė, kad tarptautinių porų netikrumas dėl turtinių teisių yra viena pagrindinių kliūčių, su kuriomis ES piliečiai vis dar susiduria kasdieniame gyvenime, ES teisėmis naudodamiesi užsienyje. Todėl ataskaitoje Komisija pranešė, kad šiai padėčiai ištaisyti 2011 m. priims teisės akto pasiūlymą, kuris tarptautinėms poroms (sutuoktiniams arba registruotiems partneriams) sudarys sąlygas lengviau išsiaiškinti, kurie teismai turi jurisdikciją ir kurios valstybės narės teisė taikytina jų turtinėms teisėms.

1.2. Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Asmenims daugiau judant vidaus sienų neturinčioje erdvėje, gerokai daugiau skirtingų valstybių narių piliečių sudaro įvairių formų sąjungą, be to, šios poros įsikuria valstybėje narėje, kurios pilietybės neturi, ir neretai įsigyja kelių Sąjungos šalių teritorijoje esantį turtą. Iš 2003 m.

¹ OL C 12, 2001 1 15, p. 1.

² OL C 53, 2005 3 3, p. 1.

³ COM(2010) 603.

konsorciumo ASSER-UCL atlikto tyrimo⁴ matyti, koks svarbus Sąjungoje tarpvalstybinių porų reiškinyje ir kokių praktinių bei teisinių sunkumų jos patiria kasdien valdydamos turtą ir jį dalydamos dėl santuokos ar partnerystės nutraukimo arba vieno iš sutuoktinių ar partnerių mirties. Nors labiausiai paplitusi sąjungos forma – santuoka, yra ir naujoviškų formų, kaip antai registruota partnerystė – valstybės institucijoje oficialiai registruojama dviejų asmenų, palaikančių pastovius santykius, sąjunga. Partnerystę įregistravusių porų patiriamus sunkumus neretai lemia dideli taikytinų materialinės ir tarptautinės privatinės teisės normų, kuriomis reglamentuojamas turtinių šios formos sąjungos pasekmių klausimas, skirtumai.

Dėl registruotai partnerystei ir santuokai būdingų ypatumų ir skirtingų teisinių šių formų sąjungos pasekmių Komisija teikia dviejų atskirų reglamentų pasiūlymus: vieną dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis, o kitą – dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su sutuoktinių turto teisinio režimu.

Šiuo pasiūlymu visų pirma siekiama Europos Sąjungoje sukurti aiškius teisinio reglamentavimo pagrindus, apimančius su registruotos partnerystės turtiniais aspektais susijusios jurisdikcijos ir taikytinos teisės nustatymą, taip pat palengvinti teismo sprendimų ir kitų dokumentų judėjimą iš vienos valstybės narės į kitą.

2. KONSULTACIJŲ REZULTATAI IR POVEIKIO VERTINIMAS

Prieš rengiant šį pasiūlymą išsamiai konsultuotasi su valstybėmis narėmis, kitomis institucijomis ir visuomene. 2006 m. liepos 17 d., po 2003 m. atlikto tyrimo, Komisija paskelbė žaliąją knygą „Dėl teisės normų, reglamentuojančių sutuoktinių turto režimą, kolizijos, įskaitant jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo klausimą“⁵, kuria pradėtos išsamios šios srities konsultacijos. Pasiūlymui parengti Komisija įsteigė ekspertų grupę „PRM/III“. 2008–2010 m. įvyko penki šios grupės, sudarytos iš skirtingai Europos teisinei kultūrai atstovaujančių įvairių profesijų suinteresuotų asmenų. Be to, 2009 m. rugsėjo 28 d. Komisija surengė viešąjį posėdį, kuriame diskusijos su maždaug šimtu dalyvių patvirtino, kad šioje srityje būtina priimti jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo klausimus apimančią Sąjungos priemonę. 2010 m. kovo 23 d. taip pat surengtas posėdis su nacionaliniais ekspertais, kuriame apžvelgti pagrindiniai tuo metu rengto pasiūlymo aspektai.

Pagaliau, Komisija atliko bendrą abiejų reglamentų – dėl registruotos partnerystės turtinių pasekmių ir dėl sutuoktinių turto teisinio režimo – pasiūlymų poveikio tyrimą. Jis pridedamas prie šio pasiūlymo.

⁴ Susituokusių ir nesusituokusių porų turto teisinio režimo turto tarptautinėje privatinėje teisėje ir Sąjungos valstybių narių teisėje tyrimas, konsorciumas ASSER-UCL, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

⁵ COM(2006) 400.

3. TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI

3.1. Teisinis pagrindas

Šio pasiūlymo teisinis pagrindas – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 81 straipsnio 3 dalis, kuria Tarybai suteikiami įgaliojimai pasikonsultavus su Europos Parlamentu priimti tarpvalstybinio pobūdžio šeimos teisės priemonės.

Kaip ir sutuoktinių turto teisinio režimo atveju, partnerių tarpusavio turtiniai santykiai ir partnerių bei trečiųjų asmenų turtiniai santykiai kyla iš registruotos partnerystės. Registruotos partnerystės turtiniai aspektai atsiranda partnerystę įregistravus (kaip sutuoktinių turto teisinis režimas atsiranda sudarius santuoką) ir išnyksta jai nutrūkus. Įregistravus partnerystę valstybės institucijoje, partneriai užmezga stabilius ir teisiškai pripažintus santykius. Be to, dauguma valstybių narių, savo teisės aktuose numatančių partnerystei taikytinas normas, šį institutą, kiek įmanoma, prilygina santuokai.

Šio pasiūlymo tikslas – sudaryti išsamų registruotos partnerystės turtiniams aspektams taikytinos tarptautinės privatinės teisės normų rinkinį. Todėl pasiūlyme nagrinėjami jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su registruotos partnerystės turtiniais aspektais, klausimai. Pasiūlyme pateiktos normos taikytinos tik tarpvalstybinio pobūdžio situacijoms. Taigi, Sutarties 81 straipsnio 3 dalyje nustatytas tarpvalstybinio elemento reikalavimas tenkinamas.

3.2. Subsidiarumo principas

Pasiūlymo tikslai gali būti pasiekti tik priėmus bendras su registruotos partnerystės turtiniais aspektais susijusias normas, kurios, siekiant užtikrinti piliečiams teisinį saugumą ir numatomumą, turi būti vienodos. Taigi, vienašališki valstybių narių veiksmai prieštarautų šiam tikslui. Šioje srityje taikoma tik viena tarptautinė konvencija – 2007 m. rugsėjo 5 d. Tarptautinės civilinės būklės komisijos konvencija dėl registruotos partnerystės pripažinimo. Tačiau šioje konvencijoje nagrinėjamas tik partnerystės pripažinimo klausimas, be to, ji neįsigaliojo, todėl negali padėti spręsti šiame pasiūlyme nagrinėjamų problemų, kurių mastą atskleidė tiek poveikio tyrimas, tiek viešos konsultacijos. Turint omenyje piliečių patiriamų problemų pobūdį ir mastą tikslai gali būti pasiekti tik Sąjungos lygmeniu.

3.3. Proporcingumo principas

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą, nes apsiriboja tik tuo, kas būtina jo tikslams pasiekti. Pasiūlymu valstybių narių registruotos partnerystės turtinių aspektų reglamentavimas nederinamas. Jis taip pat nedaro poveikio valstybių narių teisės aktuose numatytam registruotų partnerių turto padalijimo apmokestinimui. Pasiūlymu piliečiams nebus užkrauta finansinė ar administracinė našta, menka papildoma našta teks tik nacionalinėms institucijoms.

3.4. Poveikis pagrindinėms teisėms

Remdamasi Veiksmingo Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimo Europos Sąjungoje strategija⁶, Komisija patikrino, ar abiem pasiūlymais nepažeidžiamos chartijoje išdėstytos teisės.

⁶ Komisijos komunikatas COM(2010) 573, 2010 10 19.

Pasiūlymais nepažeidžiama chartijos 7 straipsnyje numatyta teisė į privatų ir šeimos gyvenimą ir 9 straipsnyje įtvirtinta teisė tuoktis ir kurti šeimą, užtikrinamos nacionalinės teisės aktais.

Chartijos 17 straipsnyje minėta teisė į nuosavybę sustiprinta. Partneriai galės veiksmingiau naudotis teise į nuosavybę, jei galės numatyti, kokia teisė bus taikoma visam jų turtui.

Komisija taip pat patikrino, ar atsižvelgta į 21 straipsnį, kuriuo draudžiama bet kokia diskriminacija.

Pagaliau, siūlomomis nuostatomis gerinamas piliečių, visų pirma registruotų partnerių, teisės kreiptis į teismus įgyvendinimas Sąjungoje. Nuostatomis palengvinamas Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio, kuriuo užtikrinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, įgyvendinimas. Numatant objektyvius jurisdikciją turinčio teismo nustatymo kriterijus, užkertamas kelias paraleliems teismo procesams ir skubotų aktyviausios šalies ieškinių teikimui teismams.

3.5. Pasirinkta priemonė

Siekiant užtikrinti teisinį saugumą ir numatomumą, reikia laikytis aiškių, vienodų normų ir pasirinkti reglamento formą. Siūlomos jurisdikcijos, taikytinos teisės ir teismo sprendimų judėjimo normos yra išsamios ir tikslios, tad jų nereikia perkelti į nacionalinę teisę. Teisinio saugumo ir numatomumo tikslus būtų sunku pasiekti, jei valstybės narės turėtų laisvę normas taikyti savo nuožiūra.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI, PAPRASTINIMAS IR DERĖJIMAS SU KITOMIS SĄJUNGOS POLITIKOS SRITIMIS

4.1. Poveikis biudžetui

Pasiūlymas neturės poveikio Sąjungos biudžetui.

4.2. Paprastinimas

Suderinus jurisdikcijos normas, gerokai supaprastės teismo procesai: taip bus galima pagal bendras normas nustatyti, kuris teismas turi jurisdikciją nagrinėti su registruotos partnerystės turbiniais aspektais susijusią bylą. Teismų, kuriems pagal būsimą Sąjungos priemonę bus pareikštas ieškinys dėl paveldėjimo mirus vienam iš partnerių arba dėl partnerystės nutraukimo, jurisdikcijai priskyrus su juo susijusias partnerių turto teisinio režimo bylas, bus sudarytos sąlygos, kad tas pats teismas nagrinėtų visus su piliečio situacija susijusius aspektus.

Suderinus kolizines normas, gerokai supaprastės teismo procesai, nes piliečiai galės nustatyti taikytiną teisę.

Pagaliau, siūlomomis teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo normomis bus palengvintas jų judėjimas iš vienos valstybės narės į kitą.

4.3. Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis

Šį pasiūlymą Komisija teikia įgyvendindama minėtoje 2010 m. Sąjungos pilietybės ataskaitoje nustatytą tikslą šalinti kliūtis, su kuriomis Sąjungos piliečiai susiduria kasdieniame gyvenime naudodamiesi ES teisėmis.

5. STRAIPSNIŲ AIŠKINIMAS

5.1. I skyrius. Taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

1 straipsnis

Registruotos partnerystės pasekmės asmenims aiškiai neįeina į šio reglamento, skirto turtiniams aspektams nagrinėti, taikymo sritį. Turtiniai aspektai apima tiek su kasdieniu partnerių turto valdymu, tiek su jo padalijimu dėl partnerystės nutraukimo arba vieno iš partnerių mirties susijusius klausimus.

Sprendžiant, kokias sritis apims būsima priemonė, pasirinkta sudaryti baigtinį reglamento taikymo sričiai nepriklausančių klausimų sąrašą. Antai reglamento taikymo sričiai nepriklausys galiojančiuose Sąjungos reglamentuose jau nagrinėti klausimai, pvz., partneriams tenkančios išlaikymo prievolės⁷, ir su dovanojimo sandorio galiojimu bei pasekmėmis susiję klausimai⁸. Reglamento taikymo sričiai nepriklauso ir paveldėjimo teisės klausimai.

Reglamentas nedaro poveikio daiktinių teisių į turtą pobūdžiui, turto ir teisių kvalifikavimui, taip pat šių teisių turėtojo prerogatyvų nustatymui. Reglamento taikymo sričiai taip pat nepriklauso turtinių teisių viešinimas, visų pirma žemės kadastro veikimas ir įregistravimo arba neįregistravimo registre pasekmės.

2 straipsnis

Siekiant šiame reglamente pateiktų sąvokų nuoseklumo, lengvesnio suvokimo ir vienodo vartojimo, kai kurių iš jų apibrėžtys paimtos iš kitų Sąjungos priemonių, kurios šiuo metu taikomos arba dėl kurių tebevyksta derybos.

Remiantis pateikta specialia apibrėžtimi, registruotos partnerystės turtinės pasekmės, vienintelis šiame reglamente nagrinėjamas aspektas, apribojamos partnerių tarpusavio turtiniais santykiais ir partnerių bei trečiųjų asmenų turtiniais santykiais, kylančiais iš įregistravus partnerystę instituciškai įteisintų santykių.

Be to, teismo sąvoka apibrėžta taip, kad apimtų institucijas, vykdančias joms teismo perduotas funkcijas arba jo paskirtas, ir kad šių institucijų priimti dokumentai būtų pripažįstami bei vykdomi kitoje nei juos priėmusioje valstybėje narėje taip, kaip teismo sprendimai.

⁷ Reglamentuojamos Reglamentu (EB) Nr. 4/2009 (OL L 7, 2009 1 10, p. 1).

⁸ Reglamentuojami Reglamentu (EB) Nr. 593/2008 (OL L 177, 2008 7 4, p. 6).

5.2. II skyrius. Jurisdikcija

Teismo procesai, kuriuose nagrinėjamos su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis susijusios bylos, neretai susiję su turto padalijimu bendram partnerių gyvenimui pasibaigus dėl vieno iš partnerių mirties arba partnerystės nutraukimo.

Šiuo reglamentu visų pirma siekiama sudaryti sąlygas, kad įvairias susijusias piliečių bylas nagrinėtų tos pačios valstybės narės teismai. Šiuo tikslu reglamentu užtikrinamas teismų, į kuriuos kreiptasi dėl sąjungą sudariusių asmenų turtinių aspektų, jurisdikcijos nustatymo normų derėjimas su jau galiojančiomis arba kitose Europos priemonėse numatytais normomis.

3 straipsnis

Taigi, valstybės narės teismai, pagal *[Tarybos ir Europos Parlamento] reglamento (ES) Nr. .../... [dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti]* pasiūlyme numatytas normas turintys teritorinę jurisdikciją nagrinėti partnerio po mirties palikto turto padalijimo aspektus, taip pat turės jurisdikciją nagrinėti bylas, susijusias su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis dėl palikimo atsiradimo.

Tačiau šios valstybės narės teismai turės galimybę atsisakyti papildomos jurisdikcijos, jei šios valstybės teisėje registruotos partnerystės institutas nenumatytas.

4 straipsnis

Panašiai, kad nutraukus partnerystę valstybės narės teismas, į kurį kreipiamasi, galėtų nagrinėti visus partnerystės nutraukimo aspektus ir neverstų partnerių pareikšti ieškinių skirtingose valstybėse narėse, valstybės narės teismų, turinčių nagrinėti registruotos partnerystės nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia klausimus, jurisdikcijai partnerių sutikimu galės būti priskirtas ir registruotos partnerystės turtinių pasekmių, atsirandančių dėl registruotos partnerystės nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia, klausimas.

5 straipsnis

Be to, šiame reglamente numatomos atskiros jurisdikcijos normos, taikytinos kitais atvejais, pvz., nesusijusiais su poros paveldėjimo arba partnerystės nutraukimo bylomis. Remiantis hierarchinių siejamųjų kriterijų sąrašu, galima nustatyti, kurios valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti su registruotos partnerystės turtiniais aspektais susijusias bylas.

Siūlomi kriterijai – partnerių bendra įprastinė gyvenamoji vieta, partnerių bendra paskutinė įprastinė gyvenamoji vieta (jei vienas iš jų joje tebegyvena) arba atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta. Jei pagal 3 ir 4 straipsnius valstybės narės, nustatytos remiantis išvardytais kriterijais, teismai gali atsisakyti jurisdikcijos dėl to, kad šios valstybės teisėje nenumatyta registruota partnerystė, 5 straipsnyje numatytas paskutinis kriterijus – partnerystę įregistravusios valstybės narės jurisdikcija.

6 straipsnis

Jei taikant ankstesnius straipsnius nenustatyta nė vienos valstybės narės jurisdikcija, pagal šį straipsnį galima nustatyti, kurios valstybės narės teismai išimties tvarka galės nagrinėti bylą. Šia norma užtikrinama partnerių ir suinteresuotų trečiųjų asmenų galimybė kreiptis į teismus, jei vieno arba abiejų partnerių turtas ar jo dalis yra šios valstybės narės teritorijoje, taip pat jei abu partneriai turi šios valstybės narės pilietybę.

5.3. III skyrius. Taikytina teisė

15 straipsnis

Atsižvelgiant į valstybių narių teisės aktų, kuriuose numatyta registruota partnerystė, įvairovę, turi būti taikomas šiame reglamente pasirinktas partnerystę įregistravusios valstybės teisės taikymo registruotos partnerystės turtinėms pasekmėms principas. Panašu, kad šis principas atitinka valstybių narių teisės aktų nuostatas dėl registruotos partnerystės, kuriose paprastai numatytas partnerystę įregistravusios valstybės teisės taikymas, tačiau nenumatyta partnerių galimybė pasirinkti kitą nei partnerystę įregistravusios valstybės teisę, net jei jiems suteikiama galimybė sudaryti tarpusavio sutartis.

Taikant šį principą, faktiškai užtikrinamas teisės, taikytinos visam poros turtui, susijusiam su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis, vientisumas, nesvarbu, kokia jos forma ar sudarymo vieta.

16 straipsnis

15 straipsnyje nustatyta kolizinė norma taikoma ne tik valstybėje narėje sudarytai registruotai partnerystei, bet ir kitų formų registruotai partnerystei, nesvarbu, kurioje valstybėje ji sudaryta.

17 straipsnis

Siekiant atsižvelgti į kiekvienos valstybės narės imperatyvias normas, visų pirma dėl šeimos būsto apsaugos, šia nuostata sudaromos sąlygos valstybėje narėje vietoj užsienio teisės taikyti nacionalinę teisę. Todėl siekdama apsaugoti šeimos būstą, valstybė narė, kurios teritorijoje yra šis būstas, galės taikyti savas šeimos būsto apsaugos normas. Išimties tvarka ši valstybė gali bet kuriam jos teritorijoje gyvenančiam asmeniui taikyti veikiau savo teisę nei partnerystės sutarties, kurią šis asmuo sudarė kitoje valstybėje narėje, nuostatas.

5.4. IV skyrius. Pripažinimas, vykdytinumas ir vykdymas

Pasiūlyme numatomas laisvas teismo sprendimų, autentiškų dokumentų ir teisminių susitarimų, susijusių su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis, judėjimas. Taip užtikrinamas tarpusavio pripažinimas, grindžiamas iš valstybių narių integracijos Europos Sąjungoje kylančiu tarpusavio pasitikėjimu.

Konkreči laisvo judėjimo išraiška – vienoda kitos valstybės narės teismo sprendimų, autentiškų dokumentų ir teisminių susitarimų pripažinimo bei vykdymo procedūra. Ši procedūra pakeičia šiuo metu įvairiose valstybėse narėse taikomas procedūras. Europos lygmeniu taip pat suderinami ir iki

minimumo sumažinami nepripažinimo arba atsisakymo vykdyti pagrindai. Jie pakeičia įvairius, neretai platesnius šiuo metu nacionaliniu lygmeniu taikomus pagrindus.

Teismo sprendimai

Siūlomos teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo normos atitinka paveldėjimo nuostatas. Jose daroma nuoroda į civilinėse ir komercinėse bylose taikomą egzekvatūros procedūrą. Todėl vienos valstybės narės teismo sprendimas pripažįstamas kitose valstybėse narėse be ypatingų formalumų. Kad teismo sprendimas būtų vykdomas, ieškovas turės pradėti vykdančiojoje valstybėje narėje vienodą teismo sprendimo paskelbimo vykdytinu procedūrą. Procedūra vienašališka ir iš pradžių apsiriboja dokumentų tikrinimu. Tik vėliau, jei atsakovas prieštarauja, teisėjas nagrinės galimus atsisakymo vykdyti pagrindus. Šiais pagrindais užtikrinama pakankama atsakovų teisių apsauga.

Šios normos atspindi didelę šios srities pažangą, palyginti su dabartine situacija. Šiuo metu teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas reglamentuojamas valstybių narių teise arba kai kurių valstybių narių sudarytais dvišaliais susitarimais. Valstybės narės ne tik taiko skirtingas procedūras, bet ir reikalauja skirtingų dokumentų teismo sprendimui dėl paskelbimo vykdytinu priimti, be to, vadovaujasi skirtingais atsisakymo vykdyti užsienio teismų sprendimus pagrindais.

Kaip jau paaiškinta, šis reglamentas yra pirmoji šeimos teisės priemonė, susijusi su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis (žr. 3.1 punktą). Atsižvelgiant į šį savitą kontekstą, laisvam teismo sprendimų judėjimui taikoma šiuo metu galiojančiame Briuselio I reglamente⁹ nustatyta egzekvatūros procedūra.

Vis dėlto, numatyti panaikinti tarpinę (egzekvatūros) procedūrą, kaip tai buvo padaryta kitose srityse, būtų galima įvertinus šiame reglamente pateiktas normas ir bendradarbiavimo su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis susijusiose bylose raidą.

Dokumentai, kuriuos parengė šio reglamento 2 straipsnyje pateiktą teismo sąvokos apibrėžtį atitinkančios institucijos, vykdančios teismo joms perduotus įgaliojimus arba jo paskirtos, bus prilyginami teismo sprendimams ir todėl jiems bus taikomos šiame skyriuje numatytos jų pripažinimo ir vykdymo nuostatos.

Autentiški dokumentai

Atsižvelgiant į praktinę autentiškų dokumentų svarbą registruotos partnerystės turtiniams aspektams ir siekiant užtikrinti šio reglamento derėjimą su kitomis Sąjungos priemonėmis, šiuo reglamentu turėtų būti užtikrintas jų pripažinimas ir tokiu būdu jų laisvas judėjimas.

Autentiškų dokumentų pripažinimas reiškia, kad užregistruotų dokumentų turinys ir juose užfiksuoti faktai turi tokią pat įrodomąją galią, ir, kiek tai susiję su vykdymu, jiems taikoma tokia pati tikrumo prezumpcija, kaip ir jų kilmės šalyje.

5.5. V skyrius. Poveikis tretiesiems asmenims

Šiomis nuostatomis siekiama partnerių teisinį saugumą, susijusį su jų turto teisiniame režime numatytų normų taikymu santykiuose su trečiaisiais asmenimis, suderinti su trečiųjų asmenų apsauga nuo normos, kurios jie negalėjo žinoti arba numatyti, taikymo. Todėl valstybėms narėms

⁹ OL L 12, 2001 1 16, p. 1.

paliekama teisė numatyti, kad jei partneris sudarė dokumentą su valstybės narės teritorijoje gyvenančiu trečiuoju asmeniu, jis galės remtis registruotos partnerystės turiniais aspektais taikytinomis normomis tik tuomet, jei režimas buvo paskelbtas šioje valstybėje narėje arba jei trečiasis asmuo buvo arba turėjo būti apie tai informuotas.

Pasiūlymas

TARYBOS REGLAMENTAS

dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, susijusių su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 81 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdama į Europos Parlamento nuomonę¹⁰,

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹¹,

atsižvelgdama į Regionų komiteto nuomonę¹²,

sprendama pagal specialią teisėkūros procedūrą,

kadangi:

- (1) Europos Sąjunga užsibrėžė tikslą puoselėti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje užtikrinamas laisvas asmenų judėjimas. Siekdama palaipsniui sukurti šią erdvę, Sąjunga turi priimti teismo bendradarbiavimo tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose priemones.
- (2) 1999 m. spalio 15 d. ir 16 d. Taryboje posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba patvirtino, kad teisminių institucijų sprendimų ir kitų nutarimų tarpusavio pripažinimo principas yra teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose kertinis akmuo, ir paragino Tarybą bei Komisiją priimti šiam principui įgyvendinti skirtą priemonių programą.
- (3) 2000 m. lapkričio 30 d. Taryba priėmė Teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose tarpusavio pripažinimo principo įgyvendinimo priemonių programos projektą¹³. Programoje apibūdintos kolizinių normų derinimo priemonės, skirtos teismo sprendimų tarpusavio pripažinimui palengvinti. Numatyta parengti vieną ar daugiau teismo sprendimų, susijusių su sutuoktinių turto teisiniu režimu ir partnerystės nutraukimo turtinėmis pasekmėmis, tarpusavio pripažinimo priemonių.

¹⁰ OL C [...], p. [...].

¹¹ OL C [...], p. [...].

¹² OL C [...], p. [...].

¹³ OL C 12, 2001 1 15, p. 1.

- (4) 2004 m. lapkričio 4–5 d. Briuselyje posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba priėmė naują programą „Hagos programa: laisvės, saugumo ir teisingumo stiprinimas Europos Sąjungoje“¹⁴. Šioje programoje Taryba paragino Komisiją pateikti žaliąją knygą dėl įstatymų, kuriais reglamentuojamas sutuoktinių turto teisinis režimas, kolizijos, jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo. Šioje programoje pabrėžta, kad iki 2011 m. būtina priimti šios srities priemonę.
- (5) 2006 m. liepos 17 d. Komisija priėmė žaliąją knygą „Dėl teisės normų, reglamentuojančių sutuoktinių turto režimą, kolizijos, įskaitant jurisdikcijos ir tarpusavio pripažinimo klausimą“¹⁵. Šia žaliaja knyga pradėtos išsamios konsultacijos dėl visų sunkumų, kuriuos Europoje poros patiria dalydamosi bendrą turta, ir dėl teisinių priemonių padėčiai ištaisyti. Žaliojoje knygoje taip pat nagrinėti kitokių formų nei santuoka sąjungą sudariusioms poroms, visų pirma toms, kurios įregistravo partnerystę, kylantys tarptautinės privatinės teisės ir kiti specifiniai klausimai.
- (6) 2009 m. Stokholmo programoje¹⁶, kurioje išdėstyta 2010–2014 m. Komisijos darbo programa, taip pat paminėta, kad tarpusavio pripažinimo principas turėtų būti taikomas ir partnerystės nutraukimo turtinėms pasekmėms.
- (7) 2010 m. spalio 27 d. priimtame dokumente „2010 m. ES pilietybės ataskaita. „Kliūčių ES piliečių teisėms šalinimas“¹⁷ Komisija pranešė, kad priims teisės akto pasiūlymą, kuris sudarys sąlygas pašalinti laisvo asmenų judėjimo kliūtis ir įveikti sunkumus, kuriuos poros patiria valdydamos arba dalydamos turta.
- (8) Dėl abiejų formų sąjungos – santuokos ir registruotos partnerystės – ypatumų ir joms taikytinų principų skirtumų nuostatos, kuriomis reglamentuojami santuokos turiniai aspektai, ir nuostatos, kuriose nagrinėjami registruotos partnerystės turiniai aspektai ir kurioms skirtas šis reglamentas, aptariamos dviejose atskirose priemonėse.
- (9) Valstybės narės skirtingai suvokia kitokių formų nei santuoka sąjungą, tačiau poros, kurių sąjunga instituciškai įteisinta įregistravus partnerystę valstybės institucijoje, turi būti skiriamos nuo faktiškai kartu gyvenančių porų. Nors kai kurios valstybės narės reglamentuoja pastarosios formos sąjungą, ji turi būti skiriama nuo registruotos partnerystės, kurios oficialumas sudaro sąlygas atsižvelgti į jos savitumą ir nustatyti jai taikytinas normas Sąjungos priemonėje. Kad vidaus rinka galėtų sklandžiau veikti, reikia pašalinti registruotą partnerystę sudariusių asmenų laisvo judėjimo kliūtis ir įveikti sunkumus, kuriuos šios poros patiria administruodamos arba dalydamos turta. Todėl, norint pasiekti šiuos tikslus, šiuo reglamentu į vieną priemonę sujungiamos jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų dokumentų pripažinimo bei vykdymo, taip pat registruotos partnerystės turinių aspektų poveikio tretiesiems asmenims nuostatos.
- (10) Šiame reglamente nagrinėjami su registruotos partnerystės turinėmis pasekmėmis susiję klausimai. Registruotos partnerystės sąvoka nagrinėjama tik tiek, kiek reikia šiam reglamentui taikyti. Konkretus šios sąvokos turinys apibrėžiamas valstybių narių teise.

¹⁴ OL C 53, 2005 3 3, p. 1.

¹⁵ COM(2006) 400.

¹⁶ „Stokholmo programa – Atvira ir saugi Europa piliečių labui ir saugumui“ (OL L C 115, 2010 5 4, p. 1).

¹⁷ COM(2010) 603.

- (11) Į šio reglamento taikymo sritį turėtų įeiti visi civilinės teisės klausimai, susiję su registruotos partnerystės turtiniais aspektais: tiek kasdienis partnerių turto valdymas, tiek jo padalijimas nutraukus partnerystę arba mirus vienam iš partnerių.
- (12) Kadangi registruotiems partneriams tenkančios tarpusavio išlaikymo prievolės reglamentuojamos 2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje¹⁸, o dovanojimo sandorio galiojimas ir pasekmės nagrinėjami 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma I)¹⁹, šis reglamentas neturėtų būti taikomas šiems klausimams.
- (13) Kadangi su daiktinių teisių pobūdžiu ir šių teisių viešinimu susiję klausimai gali būti reglamentuojami valstybių narių teise, šis reglamentas neturėtų būti jiems taikomas, kaip jiems netaikomas *[Europos Parlamento ir Tarybos] reglamentas (ES) Nr. .../... [dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti]*²⁰. Antai valstybės narės, kurioje yra vieno arba abiejų partnerių turtas, teismai gali taikyti daiktinės teisės priemones, susijusias su šio turto perleidimo arba šio turto perleidimo įregistravimu viešajame registre, jei tai numatyta šios valstybės narės teisėje.
- (14) Siekiant paskatinti deramą teisingumo vykdymą ir palengvinti partnerystę įregistravusių porų turto padalijimą po vieno iš partnerių mirties, su partnerystės turtiniais aspektais susijusius klausimus, kylančius po mirties, nagrinės pagal *[Europos Parlamento ir Tarybos] reglamentą (ES) Nr. .../... [dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti]* nustatyti valstybės narės teismai, turintys jurisdikciją nagrinėti mirusio partnerio palikimo klausimus.
- (15) Be to, reglamentas taip pat turi sudaryti sąlygas, kad valstybės narės teismai, kuriems pareikštas ieškinys dėl registruotos partnerystės nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia, partnerių sutikimu galėtų nagrinėti ir su registruotos partnerystės turtiniais aspektais susijusius klausimus, kylančius iš ieškinio.
- (16) Šis reglamentas turi sudaryti sąlygas, kad kitais atvejais valstybės narės teismų teritorinė jurisdikcija nagrinėti ieškinius, susijusius su registruotos partnerystės turtiniais aspektais, būtų nustatoma remiantis hierarchinių kriterijų, kuriais užtikrinamas glaudus ryšys tarp partnerių ir valstybės narės, kurios teismas turi jurisdikciją, sąrašą. Šiems teismams, išskyrus valstybės narės, kurioje įregistruota partnerystė, teismus, suteikiama galimybė atsisakyti jurisdikcijos, jei valstybės teisėje registruota partnerystė nenumatyta. Pagaliau, siekiant išvengti atsisakymo vykdyti teisingumą rizikos, jei nė vienas teismas neturi jurisdikcijos nagrinėti situacijos pagal kitas šio reglamento nuostatas, taikoma papildomos jurisdikcijos taisyklė.
- (17) Siekiant deramo teisingumo sistemos veikimo, reikia vengti, kad dviejose valstybėse narėse būtų priimami vienas kitam prieštaraujantys teismo sprendimai. Todėl šiame reglamente

¹⁸ OL L 7, 2009 1 10, p. 1.

¹⁹ OL L 177, 2008 7 4, p. 6.

²⁰ OL L [...], p. [...].

turėtų būti numatytos 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo²¹ grindžiamos bendrosios procesinės normos.

- (18) Siekiant palengvinti partnerių turto valdymą, valstybės, kurioje įregistruota partnerystė, teisė bus taikoma visam partnerių turtui net tuomet, jei ši teisė nėra valstybės narės teisė.
- (19) Kad vienos valstybės narės teismams būtų lengviau taikyti kitos valstybės narės teisę, 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimu 2001/470/EB²² sukurtas Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose gali padėti teismams susipažinti su užsienio teisės nuostatomis.
- (20) Atsižvelgiant į viešuosius interesus, išimtinėmis aplinkybėmis gali būti pateisinama, kad valstybių narių teismai taikytų imperatyvias normas, jei jų laikymasis būtinas valstybių politinei, socialinei ar ekonominei sistemai apsaugoti. Išimtinėmis aplinkybėmis valstybių narių teismams taip pat turėtų būti suteikta galimybė nepaisyti užsienio teisės, jei konkrečiu atveju jos taikymas akivaizdžiai prieštarautų ginčo nagrinėjimo vietos viešajai tvarkai.
- (21) Tačiau teismams neturėtų būti leidžiama imperatyvių normų ir viešosios tvarkos išimtį taikyti siekiant nepaisyti kitos valstybės teisės arba atsisakyti pripažinti ar vykdyti kitoje valstybėje priimtą teismo sprendimą, parengtą autentišką dokumentą ir sudarytą teisminį susitarimą, jei viešosios tvarkos išimties taikymas prieštarautų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai, ypač jos 21 straipsniui, kuriuo draudžiama bet kokios formos diskriminacija. Be to, šiems teismams neturėtų būti leidžiama nepaisyti registruotai partnerystei taikytinos teisės tik dėl to, kad ginčo nagrinėjimo vietos teisėje registruota partnerystė nenumatyta.
- (22) Kadangi kai kuriose valstybėse veikia dvi arba daugiau teisės sistemų ar normų rinkinių, susijusių su šiuo reglamentu reglamentuojamais klausimais, reikėtų numatyti, kokia apimtimi šio reglamento nuostatos bus taikomos skirtingiems šių valstybių teritoriniams vienetams.
- (23) Kadangi vienas iš šio reglamento tikslų yra valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų tarpusavio pripažinimas, jame turėtų būti numatytos Reglamentu (EB) Nr. 44/2001 grindžiamos teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo normos, kurios prireikus būtų priderinamos prie konkrečių šiame reglamente nagrinėjamos srities reikalavimų. Antai valstybė narė negalėtų atsisakyti pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą, susijusį su registruotos partnerystės turtiniais aspektais, ar jo dalį, jei jos teisėje tai nenumatyta arba numatytos skirtingos turtinės pasekmės.
- (24) Siekiant atsižvelgti į tai, kad su registruotos partnerystės turtiniais aspektais susiję klausimai valstybėse narėse nagrinėjami skirtingai, reglamentu turi būti užtikrintas autentiškų dokumentų pripažinimas ir vykdymas. Tačiau autentiški dokumentai negali būti prilyginti teismo sprendimams, kai kalbama apie jų pripažinimą. Autentiškų aktų pripažinimas reiškia, kad akto turinys turi tokią pat įrodomąją galią ir tokias pat pasekmes kaip ir jų kilmės valstybėje narėje, ir jiems taikoma galiojimo prezumpcija, kuri gali būti paneigiama.

²¹ OL L 12, 2001 1 16, p. 1.

²² OL L 174, 2001 6 27, p. 25.

- (25) Jei taikytina teise turi būti reglamentuojami partnerio ir trečiojo asmens teisiniai santykiai, šios teisės taikymo sąlygos turėtų būti nustatytos valstybės narės, kurioje yra partnerio ar trečiojo asmens įprastinė gyvenamoji vieta, teise, kad būtų užtikrinta pastarojo apsauga. Antai šios valstybės narės teisėje galėtų būti numatyta, kad partneris savo turto teisinio režimo teise prieš trečiąjį asmenį gali remtis tik tuomet, jei įvykdytos šioje valstybėje narėje numatytos registravimo ir viešinimo sąlygos, nebent trečiasis asmuo žinojo arba turėjo žinoti, kurios valstybės teisė taikytina registruotos partnerystės turtiniams aspektams.
- (26) Kad valstybės narės galėtų laikytis tarptautinių įsipareigojimų, šis reglamentas neturi daryti poveikio tarptautinėms konvencijoms, kurių šalys jį priimančios yra viena arba daugiau valstybių narių. Tačiau, siekiant suderinamumo su šio reglamento bendraisiais tikslais, santykiuose tarp valstybių narių reglamentas turi būti viršesnis už konvencijas.
- (27) Kadangi šio reglamento tikslų, t. y. laisvo asmenų judėjimo Europos Sąjungoje, partnerių galimybės nustatyti tarpusavio turtinius santykius ir turtinius santykius su trečiaisiais asmenimis bendro gyvenimo metu ir padalijant turtą, didesnio numatomumo ir teisinio saugumo, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl šio reglamento masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Europos Sąjungos lygiu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Europos Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiame reglamente neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti.
- (28) Šiuo reglamentu paisoma pagrindinių teisių ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, ypač 7, 9, 17, 21 ir 47 straipsniuose dėl teisės į privatų ir šeimos gyvenimą, teisės tuoktis ir kurti šeimą pagal nacionalinės teisės aktus, teisės į nuosavybę, bet kokios diskriminacijos draudimo ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą, pripažintų principų. Ši reglamentą valstybių narių teismai turi taikyti paisydamiesi šių teisių ir principų.
- (29) Remiantis Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, 1 ir 2 straipsniais, [Jungtinė Karalystė ir Airija pranešė apie norą dalyvauti priimančios ir taikant šį reglamentą] / [nepažeidžiant Protokolo 4 straipsnio, Jungtinė Karalystė ir Airija nedalyvauja priimančios šį reglamentą, jis nėra joms privalomas ar taikytinas].
- (30) Remiantis Protokolo dėl Danijos pozicijos, pridėto prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, 1 ir 2 straipsniais, Danija nedalyvauja priimančios šį reglamentą, todėl jis nėra jai privalomas ar taikytinas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I skyrius

Taikymo sritis ir sąvokų apibrėžtys

1 straipsnis **Taikymo sritis**

1. Šis reglamentas taikomas registruotos partnerystės turtiniams aspektams.
Jis netaikomas visų pirma mokesčių, muitų ir administravimo klausimams.
2. Šiame reglamente valstybė narė – visos valstybės narės, išskyrus Daniją, [Jungtinę Karalystę ir Airiją].
3. Šis reglamentas netaikomas:
 - a) registruotos partnerystės pasekmėms asmenims,
 - b) partnerių teisnumui ir veiksnui,
 - c) išlaikymo prievolėms,
 - d) partnerių vieno kitam dovanotoms dovanoms,
 - e) našlio (-ės) paveldėjimo teisėms,
 - f) bendroms partnerių įmonėms,
 - g) daiktinių teisių į turtą pobūdžiui ir šių teisių viešinimui.

2 straipsnis **Sąvokų apibrėžtys**

Šiame reglamente vartojamų sąvokų apibrėžtys:

- a) turtinės pasekmės – normų, susijusių su partnerių tarpusavio turtiniais santykiais ir trečiųjų asmenų atžvilgiu, tiesiogiai kylančiais iš įregistravus partnerystę atsiradusio ryšio, visuma;
- b) įregistruota partnerystė – bendro dviejų asmenų gyvenimo teisinis režimas, įregistruojamas valstybės institucijoje;
- c) autentiškas dokumentas – dokumentas, kilmės valstybėje narėje oficialiai parengtas arba kaip autentiškas užregistruotas dokumentas, kurio autentiškumas:
 - i) susijęs su autentiško dokumento parašu bei turiniu; ir

- ii) pagrindžiamas aplinkybe, kad jį parengė valstybės arba kita šiam tikslui įgaliota institucija;
- d) teismo sprendimas – valstybės narės teismo priimtas sprendimas registruotų partnerių turto teisinio režimo byloje, nesvarbu, ar įvardijamas kaip sprendimas, nutartis, įsakymas ar kt., taip pat teismo kanceliarijos sprendimas dėl proceso išlaidų;
- e) kilmės valstybė narė – valstybė narė, kurioje, atsižvelgiant į konkretų atvejį, teismo sprendimas priimtas, partnerystės sutartis sudaryta, autentiškas dokumentas parengtas, bendro turto padalijimo ar kitas dokumentas sudarytas teisminės institucijos ar institucijos, kuriai ši perdavė funkcijas arba kurią ši paskyrė, arba jos akivaizdoje;
- f) valstybė narė, į kurią kreipiamasi – valstybė narė, kurioje prašoma pripažinti ir (arba) vykdyti teismo sprendimą, partnerystės sutartį, autentišką dokumentą, bendro turto padalijimo ar kitą dokumentą, sudarytą teisminės institucijos ar institucijos, kuriai ši perdavė funkcijas arba kurią ši paskyrė, arba jos akivaizdoje;
- g) teismas – valstybių narių teisminė institucija, vykdanči teisminę funkciją registruotų partnerių turto teisinio režimo klausimais, taip pat neteisminė institucija arba asmuo, vykdančys jiems valstybių narių teisminės institucijos perduotas arba paskirtas teismų jurisdikcijos funkcijas, numatytas šiame reglamente;
- h) teisminis susitarimas – teismo patvirtintas arba teismo proceso metu sudarytas susitarimas dėl registruotos partnerystės turtinių pasekmių.

II skyrius

Jurisdikcija

3 straipsnis

Jurisdikcija vieno iš partnerių mirties atveju

1. Valstybės narės teismai, kuriems pagal *[Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą]* (ES) Nr. .../... *[dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų ir autentiškų aktų, susijusių su paveldėjimu, pripažinimo bei vykdymo ir Europos paveldėjimo pažymėjimo pradėjimo naudoti]* pareikštas ieškinys dėl vieno iš partnerių palikimo, taip pat turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl su ieškiniu susijusių partnerystės turtinių pasekmių.
2. Šis teismas gali atsisakyti jurisdikcijos, jei jo teisėje registruotos partnerystės institutas nenumatytas. Tokiu atveju jurisdikciją turintis teismas bus nustatomas pagal 5 straipsnį.

4 straipsnis

Jurisdikcija partnerystės nutraukimo atveju

Valstybės narės teismai, kuriems pareikštas ieškinys dėl registruotos partnerystės nutraukimo arba pripažinimo negaliojančia, taip pat turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl su ieškiniu susijusių turtinių pasekmių, jei partneriai šiuo tikslu sudaro susitarimą.

Susitarimą galima sudaryti bet kuriuo metu, taip pat teismo proceso metu. Jei jis sudaromas prieš teismo procesą, turi būti suformuluotas raštu, datuotas ir abiejų šalių pasirašytas.

Partneriams nesudarius susitarimo, jurisdikcija reglamentuojama 5 straipsniu.

5 straipsnis **Kita jurisdikcija**

1. Kitais nei 3 ir 4 straipsniuose numatytais atvejais jurisdikciją priimti sprendimą su registruotos partnerystės turtinėmis pasekmėmis susijusiose bylose turi:
 - a) partnerių bendros įprastinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismai, arba, jei ši sąlyga netenkinama,
 - b) partnerių paskutinės bendros įprastinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismai, arba, jei ši sąlyga netenkinama,
 - c) atsakovo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismai, arba, jei ši sąlyga netenkinama,
 - d) partnerystę įregistravusios valstybės narės teismai.
2. Šio straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose minėti teismai gali atsisakyti jurisdikcijos, jei jų teisėje registruotos partnerystės institutas nenumatytas.

6 straipsnis **Papildoma jurisdikcija**

Kai nė vienas teismas neturi jurisdikcijos pagal 3, 4 ar 5 straipsnius arba kai teismas atsisako jurisdikcijos, valstybės narės teismai turi jurisdikciją, jei:

- a) vieno arba abiejų partnerių turtas arba jo dalis yra šios valstybės narės teritorijoje; tokiu atveju teismas, į kurį kreipiamasi, turės priimti sprendimą tik dėl šio turto ar jo dalies, arba
- b) abu partneriai turi šios valstybės narės pilietybę arba – Jungtinės Karalystės ir Airijos atveju – bendrą gyvenamąją vietą.

7 straipsnis **Forum necessitatis**

Kai nė vienas valstybės narės teismas neturi jurisdikcijos pagal 3, 4, 5 ar 6 straipsnius arba kai teismas atsisako jurisdikcijos, valstybės narės teismai gali išimties tvarka ir su sąlyga, kad byla glaudžiai susijusi su šia valstybe nare, priimti sprendimą dėl registruotos partnerystės turtinių pasekmių, jei dėl pagrindų priežasčių teismo procesas negali būti pradėtas ar vykdomas arba jei paaiškėja, kad jis neįmanomas trečiojoje valstybėje.

8 straipsnis

Priešieškinis

Teismas, kuriam ieškinys pareikštas pagal 3, 4, 5, 6 arba 7 straipsnius ir kuriame tebevyksta procesas, taip pat turi jurisdikciją nagrinėti priešieškinį, jei jis priklauso šio reglamento taikymo sričiai.

9 straipsnis

Kreipimasis į teismą

Laikoma, kad į teismą kreiptasi:

- a) tą dieną, kai teismui pareiškiamas bylos iškėlimo arba lygiavertis dokumentas, jei ieškovas vėliau ėmėsi priemonių, kurių turėjo imtis, kad dokumentas būtų įteiktas atsakovui; arba
- b) jei dokumentas turi būti įteiktas prieš jį pateikiant teismui – tą dieną, kai jį gauna už jo įteikimą atsakinga institucija, jei ieškovas vėliau ėmėsi priemonių, kurių turėjo imtis, kad dokumentas būtų pateiktas teismui.

10 straipsnis

Jurisdikcijos tikrinimas

Jei valstybės narės teisme iškeliama su registruotos partnerystės turiniais aspektais susijusi byla, kurios nagrinėti pagal šį reglamentą teismas neturi jurisdikcijos, šis teismas savo iniciatyva paskelbia, kad neturi jurisdikcijos.

11 straipsnis

Leistinumų tikrinimas

1. Jei atsakovas, kurio įprastinė gyvenamoji vieta yra kitos valstybės nei valstybė narė, kurioje pareikštas ieškinys, teritorijoje, neatvyksta į teismą, jurisdikciją turintis teismas privalo sustabdyti bylos nagrinėjimą tol, kol nustatoma, ar atsakovui sudarytos sąlygos gauti bylos iškėlimo arba lygiavertį dokumentą laiku, kad jis galėtų pasiruošti gynybai, arba ar šiuo tikslu imtasi visų reikiamų priemonių.
2. Vietoj šio straipsnio 1 dalies nuostatų taikomas 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse²³ 19 straipsnis, jei, vykdydama minėtą reglamentą, bylos iškėlimo arba lygiavertį dokumentą viena valstybė narė turėjo perduoti kitai valstybei narei.
3. Kai negali būti taikomos Tarybos reglamento (EB) Nr. 1393/2007 nuostatos, taikomas 1965 m. lapkričio 15 d. Hagos konvencijos dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo užsienyje 15 straipsnis, jei pagal šią konvenciją bylos iškėlimo ar lygiavertį dokumentą reikėjo išsiųsti į užsienį.

²³ OL L 324, 2007 12 10, p. 79.

12 straipsnis

Lis pendens

1. Jei skirtingų valstybių narių teismuose bylos iškeliamos dėl to paties dalyko, tuo pačiu pagrindu ir tarp tų pačių šalių, teismas, į kurį kreiptasi vėliau, savo iniciatyva sustabdo bylą, kol nustatoma teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija.
2. Šio straipsnio 1 dalyje minėtais atvejais teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, nustato savo jurisdikciją per šešis mėnesius, nebent tai būtų neįmanoma dėl išimtinių aplinkybių. Bet kurio kito teismo, į kurį kreiptasi dėl ginčo, prašymu teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, jam praneša datą, kurią į jį kreiptasi, ir nurodo, ar pripažino savo jurisdikciją nagrinėti ginčą, arba, jei sprendimo dėl jurisdikcijos dar nepriėmė, kiek maždaug laiko reikės jurisdikcijai nustatyti.
3. Jeigu nustatoma teismo, į kurį kreiptasi pirmiausia, jurisdikcija, teismas, į kurį kreiptasi vėliau, atsisako jurisdikcijos pirmojo teismo naudai.

13 straipsnis

Susiję ieškiniai

1. Kai susiję ieškiniai nagrinėjami skirtingų valstybių narių teismuose, teismas, kuriame byla buvo iškelta vėliau, gali sustabdyti bylos nagrinėjimą.
2. Kai šie ieškiniai nagrinėjami pirmosios instancijos teismuose, teismas, į kurį kreipiamasi vėliau, vienos iš šalių prašymu taip pat gali atsisakyti jurisdikcijos, jei nagrinėti šiuos ieškinius jurisdikciją turi teismas, į kurį kreipiamasi pirmiausia, ir jei pagal jo teisę leidžiama ieškinius sujungti.
3. Pagal šį straipsnį ieškiniai yra susiję, kai juos siejantis ryšys toks glaudus, kad juos tikslinga nagrinėti ir priimti sprendimą dėl jų kartu, siekiant išvengti galimo sprendimų nesuderinamumo bylas nagrinėjant atskirai.

14 straipsnis

Laikinosios ir apsaugos priemonės

Valstybės teismų gali būti prašoma priimti šios valstybės narės teisėje numatytas laikinąsias arba apsaugos priemones net tuomet, jei pagal šį reglamentą jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės turi kitos valstybės narės teismai.

III skyrius

Taikytina teisė

15 straipsnis

Taikytinos teisės nustatymas

Partnerystės turtinėms pasekmėms taikytina valstybės, kurioje partnerystė įregistruota, teisė.

16 straipsnis

Kolizinių normų visuotinis taikymas

Pagal šio skyriaus nuostatas nustatyta teisė taikytina net tuomet, jei ji nėra valstybės narės teisė.

17 straipsnis

Imperatyvios normos

Šio reglamento nuostatos negalės turėti poveikio imperatyvių normų, kurių laikymąsi valstybė narė laiko tokiu svarbiu jos viešųjų interesų, pavyzdžiui, politinės, socialinės ar ekonominės sistemos, apsaugai, kad ji privalo būti taikoma visais jos taikymo sričiai priklausančiais atvejais, kad ir kokia būtų pagal šį reglamentą partnerių turtinėms pasekmėms taikytina teisė, taikymui.

17 straipsnis

Ginčo nagrinėjimo vietos viešojo tvarka

1. Pagal šį reglamentą nustatytos teisės nuostata gali būti netaikoma tik tuomet, jei jos taikymas akivaizdžiai nesuderinamas su ginčo nagrinėjimo vietos viešąja tvarka.
2. Tam tikros pagal šį reglamentą nustatytos teisės nuostatos taikymas negali būti laikomas prieštaraujančiu ginčo nagrinėjimo vietos viešajai tvarkai tik dėl to, kad ginčo nagrinėjimo vietos teisėje registruotos partnerystės institutas nenumatytas.

19 straipsnis

Nukreipimo negalimumas

Pagal šį reglamentą nustatytos valstybės teisės taikymas reiškia šioje valstybėje galiojančių materialinės teisės normų, o ne jos tarptautinės privatinės teisės normų taikymą.

20 straipsnis

Valstybių, turinčių dvi arba daugiau teisės sistemų, teritorinių įstatymų kolizija

Jei valstybę sudaro keletas teritorinių vienetų, kurių kiekvienas turi savą teisės sistemą arba savą su šiuo reglamentu reglamentuojamais klausimais susijusių normų rinkinį:

- a) nustatant pagal šį reglamentą taikytiną teisę, bet kokia nuoroda į šios valstybės teisę laikoma nuoroda į tam tikrame teritoriniame vienetą galiojančią teisę;
- b) bet kokia nuoroda į įprastinę gyvenamąją vietą šioje valstybėje laikoma nuoroda į įprastinę gyvenamąją vietą teritoriniame vienetą;
- c) bet kokia nuoroda į pilietybę laikoma nuoroda į pagal šios valstybės teisę nustatyto teritorinio vieneto, arba, jei taikytinų normų nėra, bylos šalių pasirinkto teritorinio vieneto, arba, jei teritorinis vienetas nepasirinktas, teritorinio vieneto, su kuriuo partnerį (-ius) sieja glaudžiausi ryšiai, pilietybę.

IV skyrius

Pripažinimas, vykdytinumas ir vykdymas

1 SKIRSNIS

TEISMO SPRENDIMAI

1 poskirsnis

Pripažinimas

21 straipsnis

Teismo sprendimų pripažinimas

1. Vienoje valstybėje narėje priimti teismo sprendimai pripažįstami kitose valstybėse narėse be papildomų formalumų.
2. Bet kuri suinteresuotoji šalis, kuri teismo sprendimo pripažinimo klausimą iškelia kaip pagrindinį ginčo klausimą, Reglamento (EB) Nr. 44/2001 [38–56] straipsniuose numatyta tvarka gali kreiptis dėl šio teismo sprendimo pripažinimo.
3. Jei teismo sprendimo pripažinimo klausimas valstybės narės teisme iškeliamas kaip šalutinis, jurisdikciją jį nagrinėti turi šis teismas.

22 straipsnis

Teismo sprendimo nepripažinimo pagrindai

Teismo sprendimas nepripažįstamas, jei:

- a) pripažinimas akivaizdžiai prieštarauja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai;
- b) bylos iškėlimo arba lygiavertis dokumentas neįteiktas į teismą neatvykusiam atsakovui laiku ir tokiu būdu, kad jis galėtų pasiruošti gynybai, nebent jis neužginčijo teismo sprendimo, nors galėjo tai padaryti;
- c) jis nesuderinamas su valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, priimtu teismo sprendimu byloje tarp tų pačių šalių;
- d) jis nesuderinamas su anksčiau kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje priimtu teismo sprendimu byloje, iškeltoje dėl to paties dalyko, tuo pačiu pagrindu ir tarp tų pačių šalių, kai anksčiau priimtas sprendimas tenkina reikiamas jo pripažinimo valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, sąlygas.

23 straipsnis

Draudimas peržiūrėti kilmės valstybės narės teismo jurisdikciją

1. Kilmės valstybės narės teismo jurisdikcija negali būti peržiūrima.
2. 18 straipsnyje minėtas viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas 3–8 straipsniuose minėtoms jurisdikcijos normoms.

24 straipsnis

Taikytinos teisės skirtumai

Atsisakyti pripažinti ir vykdyti teismo sprendimą, susijusį su registruotos partnerystės turiniais aspektais, ar jo dalį negalima motyvuojant tuo, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisėje registruota partnerystė nenumatyta arba numatytos skirtingos turinės registruotos partnerystės pasekmės.

25 straipsnis

Draudimas peržiūrėti teismo sprendimą iš esmės

Jokiu atveju užsienio teismo sprendimas negali būti peržiūrimas iš esmės.

26 straipsnis

Bylos nagrinėjimo sustabdymas

Valstybės narės, kurioje prašoma pripažinti kitoje valstybėje narėje priimtą teismo sprendimą, teismas gali bylos nagrinėjimą sustabdyti, jeigu teismo sprendimas buvo apskūstas įprasta tvarka.

2 poskirsnis

Vykdymas

27 straipsnis

Vykdytini teismo sprendimai

Pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 [38–56 ir 58] straipsnius vienoje valstybėje narėje priimti ir joje vykdytini teismo sprendimai bei teisminiai susitarimai vykdomi kitose valstybėse narėse.

2 SKIRSNIS

AUTENTIŠKI DOKUMENTAI IR TEISMINIAI SUSITARIMAI

28 straipsnis

Autentiškų dokumentų pripažinimas

1. Vienoje valstybėje narėje gauti autentiški dokumentai pripažįstami kitose valstybėse narėse, jei šių dokumentų galiojimas nėra užginčijamas pagal taikytiną teisę ir jei jų pripažinimas akivaizdžiai neprieštarauja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai.
2. Autentiškų dokumentų pripažinimo pasekmė yra ta, kad dokumentų turinys įgyja įrodomąją galią ir jiems taikoma paprasta galiojimo prezumpcija.

29 straipsnis

Autentiškų dokumentų vykdytinumas

1. Pateikus prašymą, vienoje valstybėje narėje parengti ir vykdytini autentiški dokumentai paskelbiami vykdytinais kitoje valstybėje narėje Reglamento (EB) Nr. 44/2001 [38–57] straipsniuose numatyta tvarka.
2. Teismas, kuriam pareiškiamas ieškinys pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 [43 ir 44] straipsnius, gali atsisakyti priimti arba panaikinti sprendimą, kuriuo konstatuojamas autentiško dokumento vykdytinumas, tik tuomet, jei jo vykdymas akivaizdžiai prieštarauja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai.

30 straipsnis

Teisminių susitarimų pripažinimas ir vykdytinumas

Teisminiai susitarimai, vykdytini kilmės valstybėje narėje, bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu pripažįstami ir paskelbiami vykdytinais kitoje valstybėje narėje tokiomis pat sąlygomis, kaip ir autentiški dokumentai. Teismas, kuriam pareiškiamas ieškinys pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 [42 arba 44] straipsnius, atsisako priimti arba panaikina sprendimą, kuriuo konstatuojamas teismo susitarimo vykdytinumas, tik tuomet, jei jo vykdymas akivaizdžiai prieštarauja vykdančiosios valstybės narės viešajai tvarkai.

V skyrius

Poveikis tretiesiems asmenims

31 straipsnis

Poveikis tretiesiems asmenims

1. Registruotos partnerystės turtinės pasekmės partnerio ir trečiojo asmens teisiniams santykiams reglamentuojamos 15 straipsnyje minėtos partnerystę įregistravusios valstybės teise.
2. Tačiau valstybės narės teisėje gali būti numatyta, kad partneris negali remtis taikytina teise prieš trečiąjį asmenį, jei vienas iš partnerių arba trečiasis asmuo turi įprastinę gyvenamąją vietą šios valstybės narės teritorijoje ir jei neatlikti šios valstybės narės teisėje numatyti registravimo ar viešinimo formalumai, nebent trečiasis asmuo žinojo arba turėjo žinoti, kurios valstybės teisė taikytina registruotos partnerystės turtinėms pasekmėms.
3. Be to, valstybės narės, kurioje yra nekilnojamasis turtas, teisėje gali būti numatyta šio straipsnio 2 dalyje nustatytajai analogiška partnerio ir trečiojo asmens teisių santykių, susijusių su šiuo nekilnojamuoju turtu, norma.

VI skyrius

Bendrosios ir baigiamosios nuostatos

32 straipsnis

Santykis su galiojančiomis tarptautinėmis konvencijomis

1. Nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų pagal Sutarties 351 straipsnį, šis reglamentas nedaro poveikio dvišalių ar daugiašalių konvencijų, kurių šalys priimančios šį reglamentą yra viena arba daugiau valstybių narių ir kuriose nagrinėjami šiuo reglamentu reglamentuojami klausimai, taikymui.
2. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies, santykiuose tarp valstybių narių šis reglamentas yra viršesnis už konvencijas, kuriose nagrinėjami šiuo reglamentu reglamentuojami klausimai ir kurių šalys yra valstybės narės.

33 straipsnis

Visuomenei ir kompetentingoms institucijoms teikiama informacija

1. Ne vėliau kaip [...] valstybės narės tinkama, jų nuomone, oficialiaja (-iosiomis) kalba (-omis) Komisijai pateikia:

- a) nacionalinės teisės aktų ir procedūrų, susijusių su registruotos partnerystės turtinių aspektų teise, aprašą, taip pat atitinkamų dokumentų tekstus;
 - b) informaciją apie nacionalines poveikio tretiesiems asmenims pagal 31 straipsnio 2 ir 3 dalis nuostatas.
2. Valstybės narės praneša Komisijai apie bet kokius vėlesnius šių nuostatų pakeitimus.
 3. Pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis pateiktą informaciją Komisija viešai paskelbia tinkamomis priemonėmis, visų pirma Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose interneto svetainėje.

34 straipsnis **Peržiūros išlyga**

1. Ne vėliau kaip [po penkerių metų nuo taikymo pradžios ...] ir po to kas penkerius metus Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui šio reglamento taikymo ataskaitą. Prireikus prie ataskaitos pridedami reglamento pakeitimų pasiūlymai.
2. Šiuo tikslu valstybės narės pateikia Komisijai atitinkamą informaciją apie šio reglamento taikymą jų teismuose.

35 straipsnis **Pereinamojo laikotarpio nuostatos**

1. Šio reglamento II ir IV skyriaus nuostatos taikomos jau pradėjus taikyti reglamentą teismui pareikštiems ieškiniams, gautiems autentiškiems dokumentams, sudarytiems teisiniams susitarimams ir priimtiems teismo sprendimams.
2. Tačiau, jei kilmės valstybėje ieškinys pareikštas iki šio reglamento taikymo pradžios, po šios datos priimti teismo sprendimai pripažįstami ir vykdomi pagal IV skyriaus nuostatas, jei taikomos jurisdikcijos normos atitinka numatytąsias II skyriuje.
3. III skyriaus nuostatos taikomos tik partnerystę įregistravusiems partneriams.

36 straipsnis **Įsigaliojimas**

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtąją dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas taikomas nuo [praėjus vieneriems metams nuo jo įsigaliojimo].

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta [vieta] [data]

Tarybos vardu

Pirmininkas